

Če pozimi veter od vzhoda ali jugo-vzhoda piše, barometer navadno prav visoko stoji, in če na tej višini ostane in se veter ne spremeni, se sme mrzlo vreme dalj časa pričakovati.

Če huda ura od zahoda žuga, pade barometer prav nizko; če pa o hudi uri še bolj pade, sme se velik vihar in ploha pričakovati.

Če se med hudo uro ali silnem dežji barometer zopet vzdiguje, je to znamenje, da kmalu nastopi lepo vreme.

Če o lepem vremenu barometer polagoma pada, pa se nam vendar zdi, da vreme dalj časa lepo ostane, ne dajmo se motiti, kajti verjetno je, da bode ob kratkem veliko dežja, in če veter od jugozahoda piše, da pride blisk in grom ali pa vihar.

O veliki vročini naznanja barometer, če pada, grom in hudo uro od dalječ, — če pa pada zelo hitro, je huda ura blizo.

Če pozimi veter od zahoda piše, in o tem zmrzuje, naznanja padanje barometra skoro zmerom sneg.

Če ob dežji barometer še zmerom bolj pada, pomeni to stanoviten dež, ki ne bode prej nehal, dokler se veter ne spremeni.

Če ob lepem vremenu barometer zmerom višje stopa, ostane vreme tako dolgo, dokler se veter drugače ne zasuje.

Če pozimi veter od vzhoda piše, naznanja to mraz, če se barometer vzdiguje. Če se čedalje bolj vzdiguje, kaže to čedalje večji mraz; če pa pade, ne bode mraz dolgo trajal, ampak kmalu pade sneg.

Če se barometer o veliki vročini vzdiguje ali svojega visocega stanja ne spremeni, potem po vročini ne pride ne huda ura ne dež, — če pa nasproti pada, je pričakovati slabo vreme.

Če julija meseca se barometer nekoliko vzdiguje in ni veliko vetra, takrat naj se kmetovalci podvizajo, svoje poljske pridelke spraviti domu, kajti če potem veter nastopi, prignal bo oblakov in deževalo bo kmalu. Tega bi se le tedaj ne bilo bati, če veter iz vzhoda piše in sapa nekoliko mrzleja postaja.

Če se barometer hitro, večkrat in zelo spreminja, je to znamenje nestanovitnega vremena, — če se barometer počasi pa neprenehoma spreminja, potem ostane tisto vreme stanovitno, katero je takrat.

Če se barometer ponoči vzdiguje, a ne podnevi, je to gotovo znamenje lepega vremena.

Če termometer (gorkomer) nobene spremembe ne kaže, barometer pa pade, je to znamenje dežja.

Če barometer, pa tudi termometer ob enem precej padeta, je to znamenje velicega dežja; če se pa ob enem precej vzdigneta, je to znamenje lepega vremena.

Slovensko slovstvo.

* *Tisoč in ena noč*. Pravljice iz jutrovih dežel, s podobami. Za slovensko ljudstvo priredil L. Haderlap. Tiskal in založil J. Krajec v Novomestu.

Pod tem naslovom prišel je ravnokar na svitlo 1. zvezek onih zanimivih pravljic, katere so uže skoro v vseh evropskih jezikih in še celo v več sprevodih prišle na svitlo. Ne dvomimo, da bode tudi slovensko ljudstvo z veseljem po njih seglo, in to tem več, ker je cena ličnim knjižicam nizka (snopič 64 strani s podobo), velja le 20 kr., in jih gosp. Haderlap posloveniti hoče prav po domače (le ne preveč po domače, da slovničar slovenska škode ne trpi!) ter izpustiti vse spodtikljive stvari tako, da se knjiga tudi mladini brez npravne škode lahko v roke dá. Vsaki mesec izšla bosta dva snopiča. Naročila sprejema J. Krajec v

Novomestu, pa tudi vsaka bukvarna. — Naj temu naznanilu dodamo še to, kar v priporočilo tega zabavnega dela gosp. izdatelj sam piše tako le: „Lepota pravljic ali historij iz jutrovih dežel, ki so zvezane v bukvah „tisoč in ena noč“, znana je celemu svetu. Ko so se iz vzhoda prenesle na francoska tla, začudil se je ves zapad divni fantaziji Orientalcev. „Tisoč in ena noč“ je eden najlepših zakladov občesvetne literature. Podati to delo tudi slovenskemu ljudstvu, me je toliko bolj volja, ker poznam vnetost Slovencev za čudovite pripovedi. Nekatero naših narodnih pravljic so tem jutrovim zelo podobne; a ni čudo, saj tudi mi izviamo iz Indije, in prav tam je iskati izvora tem pravljicam v „tisoč in ena noč“, katere se sicer navadno pripisujejo Arabcem; pa več ko verjetno je, da so v Arabijo prišle iz Indije, staroslavne matere evropskih narodov. Ne dvomim, da bodem s tem delom vstregel vsem Slovincem, in da bodo posebno v dolgih zimskih večerih stari in mladi radi poslušali te pravljice. Prosim tedaj vse prijatelje slovenske literature, naj me z obilnim naročevanjem podpirajo, in občinstvo na to delo opozorjujejo“.

* V tiskarni g. Krajca je ravnokar tudi na svitlo prišel 2. zvezek Krištof Šmidovih spisov: *Jozafat*, poslovenil P. Florentin Hrovat. Cena 30 krajc.

Mnogovrstne novice.

* *Lepo jesen* nam prerokujejo nekateri kmetovalci po tem, da je letos prav veliko ôs in da ôse svoja osišča na posestev v zemljo nanašajo. Pravijo, da je to prav gotovo znamenje lepe jeseni. Če je le res?

* *Svežega mesa* pride na Dunaj po železnici prav obilo iz Galicije. Da se meso svežo ohrani in iz dežele izvoževati more v druge dežele, je znajdba najnovejšega časa špekulativnih Amerikancev.

* *Muha* je v vasi Zwergen na Nemškem prve dni tega mesca pičila 15 let staro deklico v srednji prst leve roke. Roka jej je nagloma hudo otekla, a nihče se ni nadejal, da revico čaka grozna smrt. Na pomoč poklicani zdravnik je pravo uganil, ko je rekel, da je muha poprej na kaki mrhi sedela, ki je za vrančnem prisadom poginila, in oni strup vcepila nesrečni deklici. — Žalibog, da se take nesreče primerijo pogostoma!

Naši dopisi.

V Gorici 19. sept. — Dne 1. t. m. sta bila slovesno umeščena v naši prvostolnici novi prošt, mons. dr. Evgenij Karol Valussi, in prijatelj njegov mons. dr. Alojzij Mat. Zorn, prava duhovska korenjaka v naši nadškofiji. 8. septembra je imel prošt Valussi prvo pontifikalno mašo. Njegovo povišanje se v „Eco del Litorale“ jedernato popeva. Mons. Zorn je prevzel veličavno službo nadškofijskega šolskega nadzornika za veronauk v ljudskih šolah, ostane pa tudi še na dalje ravnatelj bogoslovskega semenišča. — Dne 6. t. m. je imela biti seja deželnega šolskega sveta, ali, ker je manjkalo menda 4 svetnikov, pobrali so tržaški gospodje šila in kopita in šli domú. — Naši meščani vseh vrst so čedalje bolj razdraženi zaradi novega pogrebnege reda*) in sosebno zaradi tega, da „nekdo“ pri municipiji neke §§. svojevoljno razlaga in priobčuje izvrševalne ukaze, ki po stari policijski palici

*) Novo pokopališče goriško, o katerem se je skoz par let toliko pisalo in govorilo, je od 30. avgusta t. l. blagoslovljeno in od 1. septembra mrličem odprto.

diše. Da ne bi smeli pogrebci (od cerkve naprej) peš iti za mrtvaškim vozom do pred mesta ali do pokopališča — kakor jim je všeč — in da se ima z mrličem zunaj mesta teči, — to dvoje ne gre v glavo našim ljudem. „Bodo se uže navadili“ — pravi „on“ (ta „on“ pa ni župan). Znabiti, da se navadijo ali rahločnost in pobožnost se z novo naredbo ne goji. Včeraj so ljudi po cerkvah opominjali in krotili, da naj se magistratnim zapovedim ne vstavljajo sè silo, ampak da naj raji prosijo prenaredeb. — Do včeraj (v 18 dneh) je bilo uže 40 mrličev na novem pokopališču pokopanih. — Dva tukajšnja viša duhovnika sta obhajala včeraj zlato mašo: prvostolne cerkve kanonik mons. Jož. Tuni v svojem rojstnem kraju, v Morar-u (v Lahih), in nunski spovednik apostoljski protonotar mons. Jož. Grusovin pri Uršularicah v Gorici. — Gosp. Franc grof Coronini je izročil društvu goriških gospa 100 gold. kot volilo rajnc. svojega očeta. — Dne 3. oktobra t. l. bode na Rójicah blagoslavljanje zastave našega veteranskega društva. Pripravljajo se velike reči.

Iz Celovca 20. septembra. — Zanimalo bo čitatelje „Novice“ zvedeti, da se je naš neumorni rodoljub gosp. prof. Einspieler potrudil na podlagi letošnjega diecezanskega šematizma prešteti Nemce in Slovence, ki bivajo v 34 dekanijah na Koroškem. Nekatoličanov ni vzel v poštev. Število unih in teh objavil je v zadnjem listu „Kärntner Volksst.“ Naštel je čistih Nemcev 201.029, čistih Slovencev pa 110.414, zraven teh pa ni prezrl onih dekanij, v katerih skupaj bivajo Slovenci in Nemci ter je take mešanice naštel 20.950 glav. Tem številkam dodal je gospod profesor sledeče opazke: Mesto Celovec sem vzel za zgolj nemško, čeravno je cerkev pri slovenski pridigi najbolj polna; tako so tudi Beljak, Potablo, Malboret, Trbiž, Mozirje in drugi mejni kraji med zgolj nemške kraje šteti, čeravno prav veliko poslov in rokodelskih delavcev, pa tudi posestnikov in mojstrov slovenske narodnosti ondi biva. O mešanih krajih piše: Naj tudi izmed Slovencev mnogi jezik nemški lomijo, nekateri morebiti celo prav dobro nemški govorijo, je vendar njihov materni jezik slovenski, vsaj noben pameten človek misliti ne more, da si bode kaka farna občina božjo besedo v tujem jeziku pridigovati dala. — Očitno je po tem nadrobnejšem izkazku, da nas je Slovencev vendar kaj na Koroškem, a vlada, in tudi sedanja pod ministerstvom Taaffe-ovem, prezira popolno našo narodno ravnopravnost. Slovenci so povsod pohlevne duše, mi Slovenci na Koroškem pa smo še posebno pohlevni, za to pa bi se ne smela nam krivica goditi, vsaj nas ne prezirajo, kedar pobirajo davek in je treba vojakov. Vem, da naši rodoljubi premalo se glasijo, da ni nikjer pravega narodnega središča, al to ne bi smelo povod biti temu, da nas na steno pritiskajo. Kako srečni bi bili mi koroški Slovenci, ko bi c. k. deželnega predsednika dobili, kakor je vaš kranjski gosp. Winkler, da bi po njegovem prizadevanju dosegli pravice, ki vsem narodom po ustavi gredó! Mi Slovenci nikakor ne zahtevamo, da bi se našim Nemcem le najmanjša krivica godila, — ne, ne! al to želimo, in to zahtevati smemo, da tudi mi koroški Slovenci dobimo, kar nam v šoli in uradih gré po pravilu ravnopravnosti.

Iz Ormoške okolice 15. sept. — Malo naše mestice doživelo je 8. dne t. m. svečanost, ki bode z neginjivimi pismenkami na veke zapisana ostala v listinah jugoslovanskih, — jugoslovanskih pravim, kajti Stanka Vraza, kateremu je veljala ona svečanost, imajo Slovenci in Hrvatje za svojega in pri tej svečanosti so zopet Hrvati s Slovenci obhajali srdačno pobratimstvo. „Novice“ so v svojem 34. listu objavile

namen ove svečanosti; danes lahko rečejo, da se je velečastno izvršila, kajti vdeležilo se je sedemdesetletnice Vrazove nad 10.000 národa, med katerimi mnogo odličnih mož iz Hrvatskega, Kranjskega, Štajarskega, Koroškega, Primorskega in celo iz Bolgarije je bil navzoč gospod Beženšek, profesor stenografije. Naj dodamo še okoli 100 telegramov iz vseh pokrajin slovanskih, pa imamo pred očmi zgledno čestitanje manom Stanko Vrazovim, ki, rodom Slovenec iz male vasi Cerovec na Štajarskem, je leta 1851. v Zagrebu umrl kot tajnik „Matice hrvatske“. Ne bodem opisaval posamnih ovacij, slavolokov, vencev itd., zadostuje naj, da povem, da v Ormož došli gostje so 8. dne t. m. se podali v Jeruzalem, cerkvico podružnico, kjer je prečastiti gospod profesor in zlatomašnik dr. Muršec, prijatelj ranjcega Vraza, služil slovesno mašo, pri kateri so slovenski in hrvatski pevci (bilo jih je nad 100) vrlo lepo peli. Od tod je velika množica naroda se podala v Cerovec, rojstni kraj Vrazov, kjer se je obhajala svečanost pred rojstno hišo in v rojstni sobi njegovi. Tu sta slavnostna govora imela g. Ivan Kukuljević, predsednik „Matice hrvatske“ v hrvatskem, župnik gosp. Božidar Raić pa v slovenskem jeziku. Mi ni moči popisati entuzijasma, s katerim sta bila oba govora sprejeta.

Da se spomin na slavnega Stanko Vraza ohrani potomcem, bila je odzunaj na sredi hiše vzdana marmorna plošča s hrvatskim napisom: „Na spomen Stanka Vraza, slavnog pjesnika hrvatskoga i slovenskoga, nezaboravnoga tajnika „Matice Ilirske“, rođenoga u ovom domu 30. junija 1810 i umrv u narodnom domu u Zagrebu 24. maja 1851, postavlja ovu ploču na njegov slavni rodni dom Hrvatski i Slovenski rod sa „Maticom Hrvatskom“ 8. septembra 1880“. V lepi sôbi prvega nadstropja, v hiši pa je bila vzdana jako lična slika Vrazova tudi iz marmora z napisom: „Hrvatice Stanku Vrazu“. Na mizi je ležala v Ljubljani pričeta spomenična knjiga, v katero so tudi navzoči gostje vpisali svoja imena. — Odličnim gostom Slovincem je razdelila „Matica hrvatska“ 60 eksemplarov Vrazovih izbranih pesem, prostejemu svetu pa kratka biografija Vrazova v hrvatskem in slovenskem jeziku s sliko njegovo. — Zvečer je bil v Ormožu slavnostni koncert. Vsa slovesnost se je izvršila v najlepšem redu. Velika hvala gre zato dotičnemu odboru, v kateremu prvomestnik je bil gosp. dr. Gršak.

Iz spodnjega Zemona na Notranjskem 19. sept. — Cenjene „Novice“ so uže v svojem času poročale, da je toča skoro ves bistriški okraj pokončala. In zdaj se vidi, da res ni kaj pobirati iz njiv; še edino upanje — krompir — je pričel močno črneti, tako, da ubogi tukajšnji, vsled vednih slabih letin zadolženi kmet na zimo ne bo imel živeža ne za-se, ne za svojo mršavo živinico, katero bo prisiljen skoro pod nič prodati. Sená je malo nakosil, komaj tretjino lanskega; otava bode pa vsled neprestanega deževja segnjila. Drevje zdaj zeleni in vidi se sem ter tje cvetje; al kakošna so uboga drevesa, katerim so skoro vsi vrhi odbiti, po strani skorja obtesana, toraj jim za več let sad uničen! — Kaj neki bo s živežem za ljudi in za živino, na spomlad pa za seme, ako ne bodo zopet radodarne roke pomogle z milodari! Vrh tega je našo vas še ta nadloga zadela, da je nad 1 mesec razsajal legar (tifus); v nad 35 hišah bilo je čez 60 bolnikov. Po prizadevanju c. kr. okrajnega zdravnika dr. Razpeta in zdravnika dr. Bachmana je zdaj te nadloge večidel konec. Nastala je bolezen po nepristanem deževnem vremenu in vživanju krompirja, katerega skoro samega so ljudje prisiljeni bili vživati, ker zarad revščine druge hrane skoro nimajo, tako, da tudi revni prebolelniki morajo se mučiti z njim. Al da bi ga bilo le še čez zimo!

Zato naj so uže zdaj tukajšnji reveži radodarnosti blagih ljudi toplo priporočeni, kedar se bo miloščina za nje nabirala!

Radoslav.

Martinjivrh 15. sept. (*Kmetijstvo, šolstvo in marsikaj družega.*) Kar časa „Novice“ čitam, nisem našel v njih iz tukajšnjega samotnega kraja še nobenega dopisa. Naj se tedaj jaz oglasim s par vrsticama. Tukajšnji kraj, obstoječ iz 46 hišnih številk pripada pod tri fare: Selce, sv. Lenart nad Loko in Zalilog. Prebivalstvo je krepko, zdravo in radarjeno; zemlja in živinoreja, gozd in sadjereja mu dajo za vsakdanje potrebsčine potrebnih pripomočkov. Življenje je priprosto domače, in noša navadna, gorenjska-narodna. Sploh: kraj je zdrav planinsk. Posebnih krajnih navad in šeg tukaj ni; le kres je dobro poznan. Vraže tukaj nimajo doma, tako tudi praznih ver ne. Poleti je prijetno podnebje, a zima je huda in osorna, kakor sploh v planinskih in senčnatih krajih. V kmetijstvu se kaže pravi napredek, znak temu je, da se v tako malem kraju letos uže pet mlatilnih strojev nahaja; njih lastniki so: Posečenk, Mohorič in Birt, pripadajoč v faro sv. Lenarta; dalje Bohinec in Selonec iz selške fare. Temu napredku gre največa hvala gosp. dr. Jerneju Zupanču, c. k. notarju v Ljubljani, kateri je za svoj rojstni kraj ves zavzet. Ljudje so nad vse marljivi in delavni, ljubijo snago, kar kažejo njihove čedne in zidane hiše. Le prilika — olikati se — primanjkuje. Pod Zalilog pripadajoči imajo šolo tam; v Selce vfarani so od šole do dve uri oddaljeni; pod sv. Lenart pripadajoči hodijo zimski čas v šolo k sv. Lenartu, kjer jim fajmošter g. Primož Peterlin z vso marljivostjo poduk v branji, pisanji in računstvu poleg veronauka brezplačno prostovoljno delé. Pri sv. Lenartu bi se dala prav lahko šola napraviti, ker je bila v svojem času v ta namen dosti prostorna soba sezidana; le šolske oprave in pa učitelja je treba, pa je redna šola tu. Če bi bilo iz domače fare premalo otrok, naj bi se privzele še vasi: Jarčje brdo in Preval iz javorske, a Ojstervrh pa iz selške fare k tej šoli. Tako bilo bi poleg telesne hrane tudi za duševno pašo prihodnjega naraščaja tukaj dobro oskrbljeno in bi ljudem novci, koje v šolsko svrhu uže več let pri davkih plačujejo, tudi kaj obresti donašali. Naj bi pač to šolske gosposke prav kmalu v pretres vzele in redno šolo pri sv. Lenartu v živelj poklicale! — Toča tukaj rada pobija; dokaz temu je to, da je pred veliko leti skoz 7 let zaporedoma bila vse poljske pridelke vničila, na kar so stari prednamci bili obljubo naredili, da, ako jim Bog in Marija to šibo dobrotno odvrneta, bode vsako leto od vsake hiše o velikem Šmarnu po en človek šel v Ljubno na Gorenjskem na božjo pot, pri kateri priliki bode se vselej tudi nekoliko voščenih sveč za veliki oltar Marije Device darovalo. Ta obljuba se dandanes še vedno zvesto in vestno opravlja, in ljudje pravijo, da jim od tistega časa toča še na pol toliko preglavice ne dela, kot jo je poprej. Letos pri vsem gromu in tresku tu ni bilo nobene toče in sodre. Letina na polji je prav izvrstna; sadja: hrušek in jabolk je tudi še precej veliko, kar uže dozoreva. Kar polje zadeva, se uže skoraj ne pomni, da bi bilo vse tako zgodaj zrelo in spravljeno, kot je bilo letos. — Ozimna setev se je uže pričela; le deževje delo nekoliko zavira. — Še to naj omenim, da je bil tukaj doma pokojni pisatelj prof. Tušek; druga še živa inteligencija od tod so: ena nuna, en doktor prava, en fajmošter, en telegrafen uradnik, en učitelj, en teolog in en slikar. — Tu tedaj, drage „Novice“, imate cel krajepis našega kraja; mislim, da Martinjivrhčanje nismo zadnji pod Božjim solncem.

Venceljnov.

Iz Kranja 17. sept. (*Naša gimnazija.*) „Kranjske gimnazije več ne bo, nikdar več ne bo!“ Tako škodo-

željno prepevali so unisono dve leti njeni nasprotniki, in bali smo se res za njeno osodo. Hvala Bogu, da so prezgodaj vriskali! Milost cesarjeva nam jo je zopet dovolila, in danes pričelo se je novo šolsko leto. Letos imamo le prvi in četrti razred. V prvi razred oglasilo se je 54 učencev*), v četrtem jih je iz prejšnjih let 16. Na čast našemu mestu moramo povedati, da Kranjci vedó ceniti to cesarjevo milost in da smo se pri otvorenji na novo oživljene gimnazije hvaležnega srca spominjali tudi naših državnih in deželnih poslancev. V posebno blagem spominu pa ostane nam vit. Schneid, ki si je na vso moč prizadeval, da ohrani Gorenjcem potrebno srednjo šolo v Kranji. Tem bolj pa gnjusi se nam hudobno početje, s katerim se še le oživljena gimnazija, ki nikomur ne škoduje, mnogim pa koristi, v novič natolcuje. Strupeni dopisun, ki v svojem življenji ni nikdar poznal zlatega izreka „Ehrlichkeit währt am längsten“ in ki je nekdej v rajnkem „Tagblattu“ izlival svoj žolc na gimnazijo kranjsko, nadaljuje zdaj svoje umazano opravilo v „Grazer Tagespost“ in „N. fr. Presse“. Da ima dopisun slabo vest, dokazuje nam njegova skrb, da svoje uboge duševne otrobe iz družega kraja, namreč iz Radoljice svetu prodaja. — „Spiegelberg, wir kennen dich!“ Vseh 19 let, kar obstoji v Kranji gimnazij, se je sicer rabilo vsako sredstvo, da bi se učenci odvrčali od tega učnega zavoda, „calumniare audacter, semper aliquid haeret“, to je orožje teh ljudi. Ali zadnji dopis v „N. fr. Presse“ od 15. dne t. m. iz Radoljice recte iz Kranja pa je tako gnjusoben in lažnjiv, da se nočemo umazane reči dalje dotakniti, saj se iz vsake vrstice prečitno vidi, kam „pes taco molí“. Ne dopušča nam vest, da bi ubijali na pol mrtvo muho; lažnjivi dopisun je, kakor jesenska muha, padel uže davno v — smeti; škoda metlje za tako smet!

Iz dobrujske občine 15. sept. (*Nekaj o cestnih zadevah.*) Ceste so žile, po katerih kmetiška kri teče; one dokazujejo napredek deželanov in stanje kmetijstva vsacega kraja. Postave o cestah se delajo in po moči popravljajo, da bi vstrezale zahtevam današnjih časov; to je lepo na papirji, ceste so pa vendar le od dne do dne slabeje. Dokaz temu so okrajne ceste dobrujske občine. Oglejmo si jih od Štepane vasi do Bésnice na Fužine in od Dobrujne na sv. Lenart in dalje. Vse kažejo, da tu, kjer se prevozi vsak dan mnogo voz obloženih z raznimi poljskimi pridelki, uže dolgo časa ni sledú nobenega posipanja. O deževji se vdirajo vozovi do pesti v blato, o suši pa gazijo po prahu, med katerim so vmešana debela kamna. Misliti se sme, da tu posestniki ne vedó za svoje proge, ali da cestni odbor za ta kraj ne vé. Poprejšnji marljivi župan g. Črne je uže pred 4 leti vsacemu občanu posebej del ceste odmeril; ugovarjali so temu pač nekateri, ki so hoteli svoj del pred hišnim pragom imeti, a sl. deželni odbor je slednjič vendar županu pritrdil. Razvidno je, da le-ti uradi imajo dobro misel, al cesta je vendar le taka, da Bog pomagaj! Bere se, da so nekdej ljubljanski mestjani za odpuščanje svojih grehov k božjemu grobu v Štepano vas bosí z lesenim križem na rami o postnem času romali. Gotovo so v onih starodavnih časih bolje ceste imeli ko dandanes, kajti zdaj ni treba nobenega križa na rami, zadosti je sama slaba cesta!

In vendar za kmeta ni slabejega na svetu, kakor je slaba letina in pa slaba cesta. Če se spominjamo tistih časov, ko je gosp. Pajk okrajni glavar ljubljanske okolice bil, vidimo, kako lepe so bile takrat ceste. Tako se godí v kraji poleg glavnega mesta kranjske dežele! Zakaj ne prime dotični urad za nož,

*) Lepa množica bistrih gorenjskih glavíc!

ki mu ga postava ponuja in ne prereže vozla nagnjusne nemarnosti? Pač skrajni čas je, da se tem nezgodam vendar enkrat v okom pride naši občini na blagor!

Eden v imeni mnogih napredka željnih občanov.

Iz Ljubljane. (Telegram „Novicam“ z Dunaja.) Gospod minister nauka namerava na korist kranjski domači obrtniki za zupaj na Gorenjskem ustanoviti obrtnijsko šolo (Gewerbeschule) s slovenskim učnim jezikom.

— Šolsko leto se je v četrtek pričelo, a še ni nikjer ne duha ne sluha, da bi v srednjih šolah zaradi slovenščine nastopila ona prememba, ki jo veleva v državnem zboru sprejeta resolucija. Še tedaj moramo čakati, da iz groba vstane glasoviti §. 19. — V gimnazijo tukajšnjo se je letos oglasilo v vsem skupaj 646 dijakov, in sicer v prvo šolo 152, od katerih v slovenski oddelek 95, v nemški pa 57.

— (Iz seje glavnega odbora za obdelovanje močvirja 4. dne t. m.) Pričujočih je bilo 16 odbornikov, med njimi mestni župan gosp. Anton Laschan. Nazočen je bil tudi deželni glavar g. dr. vitez Kaltenecker. Predsedoval je seji odbora prvomestnik gosp. dr. Kozler. Po prebranem protokolu seje od 26. dne maja poroča prvomestnik pred vsem, da dne 18. avgusta so šli gospodje Lasnik, dr. Poklukar, Potočnik in on k gospodu c. kr. deželnemu predsedniku v imenu odborovem čestitat k 50. rojstnem dnevu Nj. veličanstva. Zbor poročilo radostno na znanje vzame. Potem naznanja, da vsled sklepa od 26. maja se je poročilo izvedencev predstavilo v slovenski jezik in natisniti dalo v slovenskem in nemškem jeziku. Odsek, za to postavljen, je vzel v predvarek, kako naj se na podlagi izvedenskega poročila v obdelovanju močvirja dalje postopa, ter je ukrenil, da bi se za izdelovanje črteža, omenjenega v 27. odgovoru izvedencev, po privoljenji c. k. deželne vlade in deželnega odbora, konkurs razpisal, imenovanje inženirja za izdelovanje črteža pa sl. ministerstvu poljedelstva prepustilo. Nemudoma in ne da bi se čakalo na izdelovani črtež, bi se po daljšem nasvetu odseka nekatera neobhodno potrebna dela morala izvršiti. Prvomestnik opomni še to, da v posvetovanje v tehničnem obziru so se sešli v poseben pododsek gospodje: stavbeni svetovalec Potočnik, inženir deželnega odbora Witschel, mestni inženir Wagner in pa civilni inženir Klemenčič. Tem gospodom in posebno še gosp. deželnemu glavarju, kateri je izdelal oglas za razpis konkursa, se zahvaluje prvomestnik v imenu odborovem za njihov trud. (Dal. prih.)

— (V seji mestnega odbora 17. dne t. m.) se je zopet očitno pokazalo, da vkljub vsem temeljitim ugovorom vselej le to obvelja, kar večina „nemških gospodov na rotovžu“ hoče. Če tudi sta odbornika Regali in dr. Zarnik se s krepkimi razlogi upirala predlogu, da bi se filharmoničnemu društvu 3 leta, vsako leto po 300 gold., iz mestne blagajnice podpore dajalo, vse vendar ni nič pomagalo, — dovolilo se je 900 gold. iz uboge mestne blagajnice, namesti da bi bilo kazinsko društvo v svoj žep seglo in ta sicer hvale vredni glasbeni zavod tako podpiralo, kakor čitalnica podpira svojo glasbeno šolo. — Isto tako je obveljal predlog, naj se protestantski ljudski šoli izplača 150 gold. podpore iz mestne blagajnice, čeravno je odbornik Jurčič dobro dokazal, da te šole, če ni konfesijonelna, kakor je dr. Suppan trdil, prav nič treba ni, ker je v Ljubljani ljudskih šol veliko, in protestantje imajo v obče nek bogat zavod, ki njihove šole podpira.

— Gosp. R. Dolenc, vodja deželne vino- in sadjerejske šole kranjske, vrnil se je zarad trgatve v Vipavi 18. dne t. m. iz Dolenjskega z veselim poročilom,

da trtne uši (filoksere) nikjer ni našel. Razen uže objavljenih goric preiskal je še sledeče na več kakor 100 mestih, okoli Čateža, Klosterske gorice v Cerini, doljo in gornjo Stražo, Lačenberg, Purgarico, Bukovino, Mladine, Kozolec in Volovnik, okolo Krškega pa Tržko goro, Čatež, Drenovsko goro in Rako. — Po dovršeni vipavski trgatvi se vrne zopet na Dolenjsko, da v Metliki ali Črnomlji prične spotoma podučevanje v vinoreji.

— Gosp. deželni predsednik Winkler je 19. dne t. m. s svojo gospo soprogo obiskal državnega poslanca kneza E. Windischgrätza v Slatini ter na tem potu prišel v Litijo in Šmartno. Komaj pa se je raznesel glas, da je priljubljeni deželni načelnik tukaj, bilo je vse na nogah, da ga počastí kolikor v tej naglici mogoče. V Šmartnem je obiskal gospoda dekana Rusa, farno cerkev in šolo, v Litiji pa tudi šolo, cerkev, okrajno glavarstvo in pa župana in deželnega poslanca gosp. Koblerja. Narod ga je na vseh potih pozdravljaj z navdušenimi živio-klici.

— Gospod P. pl. Radics, v širnih krogih dobro znani pisatelj, je ta teden prevzel vredništvo uradnega časnika „Laib. Zeitg.“

— Gosp. Franjo Gerbić, naš slavnoznani operni pevec, je danes se podal v Ulm na Virtemberško, kjer je za zimsko saisono kot prvi tenorist engaziran.

— Gospod profesor Ivan Zupan pride iz Reke v Varaždin na ondašnjo gimnazijo.

— Včeraj smo na pokopališče spremili truplo gosp. Josipa Štrēlbe, tukajšnjega posestnika in trgovca, iskrenega rodoljuba in poštenjaka skozi in skozi, ki je po dolgi bolezni v 46. letu svoje starosti umrl. Kako spoštovan je bil ranjki, kazal je včerajšnji velečasten sprevod. Bodi mu zemljica lahka!

— (Pričetek telovadne šole „Sokola“.) Z dnem 1. oktobra t. l. se prične telovadna šola „Sokola“ v prostorih telovadnice. Dnevi za to odločeni so vsaki teden v torek, četrtek in soboto, poleg tega pa se uči tudi borenje vsaki ponedeljek in v sredo zmirom od 8. do 9. ure zvečer. Plačilo je odmenjeno na 1 gold. 50 kr. za tri mesece naprej. Vabimo tedaj vljudno vse prijatelje telovadbe, posebno take mladenče, ki vsled društvenih pravil ne morejo pristopiti društvu in bi se radi telovadbe učili, da naj se v navedeni namen kakor hitro mogoče in najdalje do 1. oktobra oglasé pri predtelovadcih ali pa pri društvenem odboru. Na zdravje!

Odbor.

— (Razglas o Matičinih zadevah.) Od odbora „Matice Slovenske“ smo naprošeni sledeče objaviti:

„Ker nekateri društveniki „Matice“ s svojimi doneski zaostajajo in se s tem zastanek od leta do leta množi, spoznal je odbor za potrebno, zastanek vsacega društvenika do konca 1879. leta likvidirati.

Vsled tega se ustanovnikom in pa društvenikom v takih krajih, kjer Matični odbor nima poverjenikov, razpošiljajo iztirjalni listki naravnost, drugi jih pa dobivajo po svojih poverjenikih, katerim so se v posamesnih zavitkih poslali s prošnjo, naj jih jim pa po pošti pošljejo, in tako odbor pri iztirjevanji v poslanem izkazu zaznamovanega zastanka podpirajo. Če se pri tem kaka pomota pokaže, naj jo blagovoljno odboru naznanijo.

Odbor „Matice“ se s trdnim zaupanjem nadeja, da ga bodo gospodje poverjeniki tudi v tej težavni, a za „Matice“ jako važni nalogi po svoji moči podpirali, kajti le z združeno močjo je mogoče zaželeni potrební red v matične finance vpeljati.

Omeniti pa je odboru treba, da se tu in tam v dotičnem izkazu nahajajo Matični dolžniki, kateri v dotičnem poverjeništvu v zadnjem „Letopisu“ ti-

skani niso. Ta razloček izvira pa od tod, ker se je v teku pričujoče likvidacije pozvedelo, da so se dotičniki iz drugih krajev tje preselili. Naj tedaj to gospode poverjenike nikakor ne moti.

Apeliramo pa tudi na rodoljubje gospodov društvenikov, ki so „Matici“ še kaj dolžni, naj blagovolijo svoj dolg brez daljšega odlašanja poravnati, in če mislijo, da je o tem kaka pomota, jo odboru naznaniti.

Matici je le tedaj mogoče svojo dolžnost na vse strani o pravem času spolniti, ako jej doneski društvenikov o pravem času in popolnem dohajajo.

Omeniti je dalje tudi še to, da nekateri društveniki mislijo, da so društveniki le tistega leta, v katerem so svoj letni donesek odrajtali. Al temu pa ni tako, kajti po Matičnih pravilih je Matični društvenik: „kdor ko ustanovnik plača 50 gold. precej ali v petletnih obrokih, — potem kdor se kot letnik zaveže, da bode Matici plačeval po 2 gld. na leto, — knjižnice in družbe pa so nesmrtni društveniki, če plačajo 100 gold. ali precej ali pa v petletnih obrokih, — zraven teh so tudi še častni udje“. — Če tedaj kedo za to ali uno leto knjig ni prejel, zato še ni prestal biti Matici društvenik in ni še odvezan plačila svojega obljubljenega doneska, ampak on more le zaostale mu knjige od Matice tirjati. Ud Matici neha le še tedaj biti, ako umrje, ali se društvu izrečno odpove, ali pa če se po odobrovem sklepu vsled §. 3. Matičnih pravil iz vrste družbenikov izbriše.

Konečno še to: Nekateri društveniki mislijo, da so letnino za tisto leto odrajtali, v katerem od Matice knjige dobijo. Naj zaradi tega blagovoljno prejmejo to-le pojasnilo: Razpošiljanje knjig se iz mnogoterega vzroka včasih zakasni, tako, da se knjige še le po novem letu za preteklo leto razpošiljajo. V takih slučajih se je tedaj letnina le za preteklo, ne pa za tekoče leto plačala. Kjer so poverjeniki nastavljeni, imajo ti gotovo tudi svoje zapisnike o plačilih društvenikov; iz teh se vse lahko natanko razvidi. Naj častiti gospodje poverjeniki in posamezni gospodje društveniki to opominjo blagovoljno na znanje vzemó“.

— (*Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji goved v Ljubljani in v Kranji.*) Ces. kralj. kmetijska družba kranjska bode

v Ljubljani 2. dne oktobra dopoldne ob 9. uri na dvorišči gostilnice „zum baierischen Hof“ na dunajski cesti po očitni dražbi prodajala iz državne subvencije nakupljene plemenske junice in telice (10 do 14 repov) Muriškega (sivega) plemena, —

v Kranji pa 4. dne oktobra dopoldne ob 9. uri kakih 18 repov Belanskega in Pincgavskega (rudečega) plemena.

Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi, in se prodá tistemu, kdor največ za-njo dá, proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmanj dve leti za pleme obdrži. K tej dražbi se zato pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 22. septembra 1880.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar je dovršil svoje potovanje po Galiciji in Bukovini in prišel 19. dne na Ogersko, kamor so ga spremili poljski plemenitniki. Kakor po vsem svojem potovanju, tako je bil tudi v Bukovini z nepopisljivo navdušenostjo sprejet.

Moravsko. Iz Brna. — V nedeljo so Nemci tukaj imeli svoj shod, kamor pa povabljeni Herbst in Rechbauer nista prišla. Predlog Sturmov, to je, napoved neprestanega boja zoper ministerstvo Taaffeovo, je bil enoglasno brez debate sprejet.

Hrvatsko. Iz Zagreba. — V deželnem zboru je 15. dne t. m. ban Pejačević razložil vladni program. Rekel je: Pogodba, kakor se je sklenila leta 1868. med Ogersko in Hrvatsko in kakor se je bila dopolnila leta 1873., je po mojem mnenju edina postavna podloga vsem ustavnim institucijam Hrvatske. Po pogodbi zagotovljene pravice dajejo dosti prostora za razvoj Hrvatske, posebno zagotavljajo popolnem našo narodnost ter odstranjujejo vse magjarizovanje v Hrvatski. Zato bodem z vso svojo močjo delal na to, da se s pogodbo med Ogersko ter Hrvatsko ustvarjene državopravne razmere utrdijo ter jih bodem branil proti vsakemu napadu. Jaz delam na to, da se pripravljano združenje Vojne Krajine s Hrvatsko prej ko mogoče izvrši. Notranja organizacija Hrvatske mora se po izkustvih zadnjih šest let reformovati in sicer se mora občinam delokrog zmanjšati; predraga finančna in davkowska uprava občin se mora reorganizovati. V deželnem budgetu mora se ščediti in podpirati boljučni ter narodno-gospodarski zavodi. Uprava Hrvatske pa naj se prične še le tačas reformovati, kedar bode uže Krajina združena s Hrvatsko“. Koncem je dejal ban, da se disciplina med uradniki ruši in da bo on delal strogo na to, da se bodo uradniki držali zakonov. — Objava ta je bila s glasno pohvalo sprejeta.

— Poslanec Vrbanić z 10 družniki je stavil predlog, naj se odpravi madjarski jezik pri poštah in telegrafih, — poslanec Starčević pa je interpeliral bana: ali je ogerska kazenska postava z njegovim dovoljenjem bila vpeljana za Reko in njeno okolico? Če z njegovim dovoljenjem, kako je mogel ban to storiti z ozirom na pogodbeno postavo? Če pa ne z njegovim dovoljenjem, kaj ga je volja storiti, da se pravice Hrvatske in pa njegova lastna čast in dostojnost varuje? Se ve da so poslanci jako radovedni, kako bode ban odgovoril na to interpelacijo.

Ogersko. Iz Pešta. — Madjari nočejo več nemškega gledališča, ki so ga dozdej imeli. V mestnem odboru je bilo 14. dne t. m. z 1 glasom večine pokopano, ko je 4 ure trajala viharna debata. Zdaj pa je zato ogenj v strehi v dunajskih časnikih, posebno razsaja Turkinja „N. fr. Presse“, kateri tudi mi o šovinizmu madjarsko-judovskem pritrdimo, dobro vedé, da je v Budapeštu precej Nemcev. Al mi vprašamo Turkinjo: ali čutiš zdaj, kako dobro dé, narod zatirati, kakor ti vsak dan zatiraš Slovane v Avstriji, katerih je vendar neizmerno več, kakor tvojih Nemcev v Budapeštu? Taki so nemčurji! Oni z nogami gazijo pravice vseh družih narodov, njim pa se ne sme še na en prst ne stopiti.

Iz Beligrada. (Dva nova kralja.) Po časnikih se ponavljajo glasi, da se bode knez Rumunski Karlo proglasiti dal za kralja in da mu to obečate Nemčija in Avstrija pod pogojem, da Rumunija stopi v njuno zvezo. Na to se je oglasil oficijozni beligradski časnik „Istok“ tako le: „V onem trenutku, ko bode Rumunski knez v Bukareštu proglašen za kralja Rumunskega, proglasil bode narod srbski v Beligradu kneza Milana za srbskega kralja, in to, kakor se trdi, po nasvetu angleškega ministra Gladstona“.